

20.5.2002

Liikenne- ja viestintäministeriö
Ratahallintokeskus

RATAHALLINTOKESKUKSEN TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2001

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tänään päättänyt antaa Ratahallintokeskuksen tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2001 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastuskertomus annetaan sekä liikenne- ja viestintäministeriölle että Ratahallintokeskukselle. Tarkastuksen on suorittanut ylitarkastaja Hilikka Sirén ja valvonut tarkastuspäällikkö Markku Heikkinen.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti, ja se on kohdistunut Ratahallintokeskuksen tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja muuhun laskenta-toimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen perusteella esitetään seuraavaa.

TILINPÄÄTÖS JA LASKENTATOIMI

Tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot, laskelmien tarkastelu ja kirjanpito

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, ovatko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot olennaisilta osiltaan oikein laaditut. Kirjanpidon tarkastusta on kohdennettu riskianalyysiin perustuen.

Tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteumalaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta, on tarkastuksessa todettu laadituiksi säännösten mukaisesti.

Tilinpäätöslaskelmien liitteenä esitetyt tiedot on tarkastuksessa todettu esitetyiksi talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla.

Tilinpäätösasiakirjassa on esitetty tilinpäätöslaskelmien tarkastelu talousarvioasetuksen mukaisesti.

Käteisenä perittyjen, VR-Yhtymä Oy:lle edelleensirrettävien tarkastusmaksujen tilitys-, valvonta- ja kirjanpitomenettelyissä on ollut puutteita.

Ratahallintokeskus on lahjoittanut 12.000 mk eräälle säätiölle rautatietuntemuksen edistämiseen. Meno on maksettu menomomentin 31.40.21. Perusradanpito määrärahasta. Valtion talousarviossa ei ole perusteita lahjoitusten maksamiselle.

Ratahallintokeskuksessa ei ole käyttöomaisuuskirjanpitoa kaikista sen hallinnassa olevista omaisuuseristä. Käyttöomaisuuskirjanpidon järjestämiseen, kattavuuteen, sisältöön ja täsmäyttämiseen pääkirjanpidon kanssa tulee kiinnittää huomiota, kuten on jo aiemmissa tilintarkastuskertomuksissa todettu.

Kirjanpidon perusteella arvioituna voidaan kirjanpitoa muuten pitää asianmukaisesti järjestettynä ja hoidettuna.

Tuloksellisuuden kuvaus, maksullisen toiminnan kannattavuustiedot ja näiden perustana oleva laskentatoimi

Tuloksellisuuden kuvauksen ja kustannusvastaavuuslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä sen perustana olevaa laskentatointia on tarkastettu rajatusti. Tarkastus on kohdennettu esitettyjen tietojen oikeellisuuteen olennaisuus huomioon ottaen ja kohdistunut tehtäviin kustannustietoihin sekä kiinteistötoimesta laadittuun kustannusvastaavuuslaskelmaan. Tuloksellisuuden kuvauksessa esitettyjen tietojen riittävyyttä on arvioitu kokonaisuutena.

Tarkastetut tuloksellisuustiedot ja kiinteistötoimen kustannusvastaavuuslaskelma on tarkastuksessa todettu olennaisin osin luotettaviksi. Kustannustietojen laskentaperusteiden dokumentoinnissa on edistytty, mutta dokumentointia tulisi vielä parantaa.

Esitettyjä tuloksellisuustietoja voidaan pitää riittävinä. Tiedot maksullisen toiminnan suoritelmästä on kuitenkin perusteltua sisällyttää myös tilinpäätösasiakirjaan.

Ratahallintokeskuksen kiinteistötoimi on ministeriön maksupäätöksessä käsitelty liiketaloudellisina suoritteina, joihin kohdistuu maksuperustelain 7 §:n mukaan kannattavuusvaatimus. Kiinteistötoimen kustannusvastaavuuslaskelma osoittaa yli 20 milj.mk:n alijäämää tuottojen ollessa 59 milj.mk. Kannattavuusvaatimuksen toteuttaminen on jo aiempina vuosina todettu ongelmalliseksi.

Tuloksellisuuden kuvauksen ja kustannusvastaavuuslaskelmien perustana olevan laskentatoimen tarkastus on kohdistunut tehtävittäisiin kustannuksiin ja kiinteistötoimen kustannusvastaavuuslaskelmaan. Tarkastetuilla alueilla laskentatointa voidaan pitää asianmukaisesti järjestettynä ja hoidettuna.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyyssissä ja tarkastettu laskentatoimen ja tilinpäätöstarkastuksen yhteydessä.

Ratahallintokeskus on ilmoittanut 4.1.2002 kirjeellä 1812/213/01 tarkastusvirastolle tarkastusmaksutoimistossa ilmenneistä väärinkäytösepäilyistä. Ilmoituksen mukaan on aihetta epäillä, että Ratahallintokeskuksen tarkastusmaksutoimistossa ei ole tilitetty Ratahallintokeskukselle kaikkia käteismaksuin suoritettuja tarkastusmaksuja vuosina 1996-2001. Ratahallintokeskus on ilmoittanut tehneensä väärinkäytösepäilyistä 28.12.2001 tutkintapyyntönsä keskusrikospoliisille.

Keväällä 2002 Ratahallintokeskus on arvioinut kavalluksen määräksi noin 400.000 mk ja väärinkäytöksen alkaneen jo vuonna 1995 ennen Ratahallintokeskuksen 1.7.1995 tapahtunutta perustamista. Käteisenä perittyjen tarkastusmaksujen tilitys-, kirjanpito- ja valvontamenettelyjen puutteet ovat mahdollistaneet väärinkäytöksen ja sen paljastumisen viivästymisen, joten tarkastusmaksutoiminnon sisäinen valvonta ei ole toteutunut talousarviolain 24 b §:n ja talousarvioasetuksen 69 §:n tarkoittamalla tavalla. Ratahallintokeskus on antamansa tiedon mukaan aloittanut toimenpiteet sisäisen valvonnan tehostamiseksi tarkastusmaksutoiminnossa.

Ratahallintokeskuksen tulee laatia talousarvioasetuksen edellyttämä taloussääntö ja sisäisen tarkastuksen ohjesääntö. Taloussäännön laatimisessa tulee noudattaa Valtiokonttorin 31.10.2001 antamaa määräystä 20/03/2001. Hankintaohjeen laatiminen on perusteltua.

TALOUSARVION JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMINEN

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu lukuunottamatta tarkastusmaksutoiminnon sisäisen valvonnan puutteita ja menomomentin 31.40.21. Perusradanpito määrärahasta tehtyä lahjoitusta.

ILMOITUSVELVOLLISUUS VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTOLLE

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 5 §:n 1 momenttiin perustuen Ratahallintokeskuksen tulee ilmoittaa tarkastusvirastolle 15.8.2002 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt tarkastusmaksutoiminnon sisäisen valvonnan turvaamiseksi.

Tarkastusneuvos, JHTT

Erkki Mäki-Ranta

Ylitarkastaja

Hilkka Sirén

TIEDOKSI Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriön kansliapäällikkö
Ratahallintokeskuksen ylijohdaja
Ratahallintokeskuksen johtokunnan jäsenet
Valtiokonttori